

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΥΛΩΝΑΡΙΟΥ

8^ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

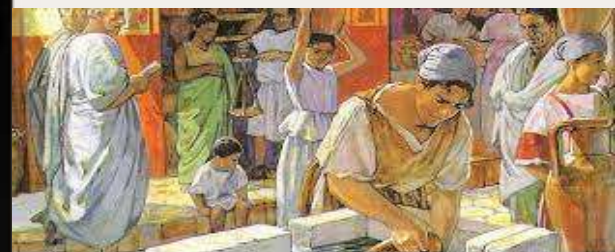
ΑΘΗΝΑ - ΡΩΜΗ

ΕΝΑ ΜΑΚΡΑΙΩΝΟ ΤΑΞΙΔΙ

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΣ
Συγκριτική
παρουσίαση

Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΕΞΗΣ ΠΡΟΙΚΑ

«**προίκα**»: προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «προίξ» (< πρό + ικνέομαι / ικνοῦμαι < ἴκω < πρωτοϊνδοευρωπαϊκή ρίζα *sēik=- έρχομαι). Σημαίνει αυτό που έρχεται εκ των προτέρων, με την έννοια του δώρου που δινόταν πριν από το γάμο.

(νομ.) τα περιουσιακά στοιχεία που προσφέρονταν από τη νύφη στο γαμπρό με το γάμο, ως συμβολή στην αντιμετώπιση των οικογενειακών βαρών

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΛΕΞΗΣ **DOS**

"προίκα, δώρο", από το μεσαιωνικό λατινικό *dotarium*, από το λατινικό *dotare* "προικίζω", από *dos* (γενική *dotis*) "μερίδα γάμου", από ρίζα **do-* "δίνω".

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΠΡΟΙΚΑ»

- Όμηρος: «το κατά τους γάμους διδόμενον μερίδιον, προίξ ή φερνή» (λεξικό lidell-Scott).

Ο Αγαμέμνονας τάζει στον Αχιλλέα μια από τις κόρες του για γυναίκα και μεγάλη προίκα, για να γυρίσει στη μάχη:

*«Τρεις θυγατέρες στο παλάτι μου το
καλοστεριωμένο,
τη Λαοδίκη, την Ιφιάνασσα και τη Χρυσόθεμη,
έχω.*

*Ποια θέλει απ' όλες; αξαγόραστη να μου την
πάρει, να 'χει
ταίρι ακριβό να πάει στου κύρη του' κι εγώ
πολλά θα δώσω
προικιά από πάνω, όσα δεν έδωκε στην κόρη
του κανένας.*

*και πολιτείες εφτά πεντάμορφες να πάρει
απάνω στ' άλλα...»(Ομήρου, Ιλιάδα, ι, 144-149)*

ΑΤΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΣ

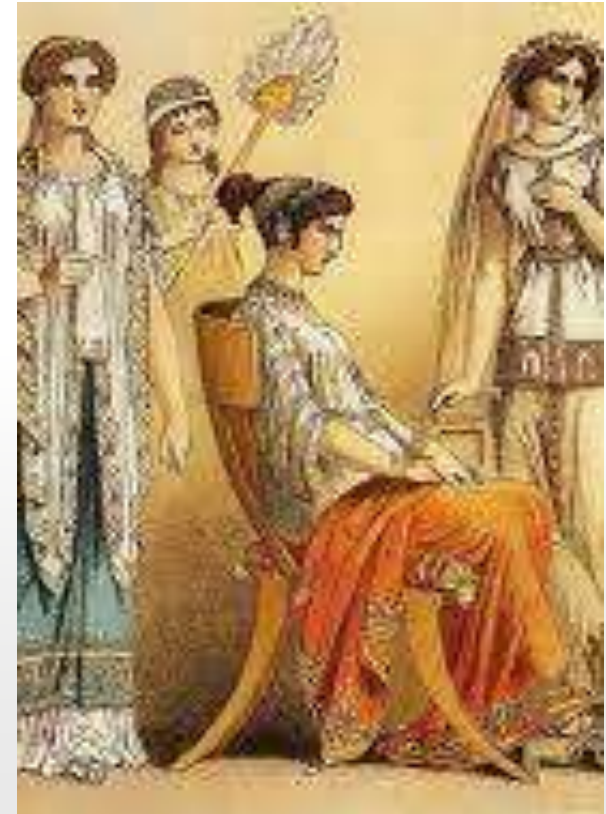
- Νομοθέτης **Σόλωνας** (6ο αι. π.Χ.):
- **«Σεισάχθεια»:** *«η γυναίκα που παντρεύεται δεν παίρνει τίποτα άλλο μαζί της, παρά μόνο τρία φορέματα και μερικά οικιακά σκεύη».* Καταργείται ο θεσμός των πλούσιων δώρων στους γάμους, διότι προκαλείται ανταγωνισμός και συγκέντρωση του πλούτου στις πλούσιες οικογένειες.

Η ΠΡΟΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΘΗΝΑ ΤΟΥ 5^{ΟΥ} ΚΑΙ 4^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ Π.Χ.

Ο θεσμός του γάμου εξασφάλιζε τη γέννηση νόμιμων γιων, για να α) κληρονομήσουν την πατρική περιουσία και

β) αποκτήσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του πολίτη (συμμετοχή στον στρατό και στις πολιτικές διαδικασίες)

- ❖ Ηλικία γάμου για τη γυναίκα στα 14 και για τον άνδρα στα 30.
- ❖ Η Αθηναία νομικά ήταν «**ανήλικη**», αφού σ' όλη της τη ζωή είχε έναν κηδεμόνα, τον **κύριο** (πατέρα, σύζυγο, γιο ή τον πιο κοντινό συγγενή).
- ❖ Ο γάμος δεν ήταν ελεύθερη επιλογή της γυναίκας. Ο πατέρας της επέλεγε τον οίκο στον οποίο θα την οδηγούσε.
- ❖ **Επίκληρος**: ο πατέρας της πεθαίνει χωρίς να αφήσει αρσενικό διάδοχο - υποχρεωνόταν από το νόμο να παντρευτεί τον πιο κοντινό συγγενή από την πατρική γενιά (αγχιστεύς).
- ❖ Τάση του Αθηναίου να διατηρήσει ανέπαφη την περιουσία και να ενδυναμώσει τους οικογενειακούς δεσμούς.
- ❖ Για τη σύναψη του αθηναϊκού γάμου απαιτούνταν η **εγγύη**, η **έκδοση** και η **συνοίκηση**.

ΕΓΓΥΗ (ΕΓΓΥΗΣΙΣ)

ένα συμβόλαιο ανάμεσα σε δύο οικογένειες, μια συμφωνία με την οποία ο πατέρας παρέδιδε την κόρη στο σύζυγο (ανάλογο με τον σημερινό αρραβώνα)

Εγγύη

- Προφορική συμφωνία ανάμεσα στον πατέρα και τον μνηστήρα της, μέσω της **προμνήστριας** και ενώπιον μαρτύρων:

"Σου παραδίδω ("εγγύω") την κόρη μου".

- Η προίκα που έδινε ο πατέρας ή ο κηδεμόνας στον σύζυγο, την οποία δεν είχε δικαίωμα να πειράξει έως ότου περνούσε στον πρώτο γιο ή τον κληρονόμο.
- Αποτελούσε ιδιωτική υπόθεση και δεν καταγραφόταν σε ληξιαρχική πράξη.

- Ακολουθούσε η «**έκδοση**» (κυρίως τελετή), η παράδοση της κοπέλας στον γαμπρό και η «**συνοίκηση**» (**συνοικείν**), η μετακόμισή της στο νέο σπίτι και η αλλαγή κυρίου. Η γυναίκα μεταβαλόταν σε **γαμετή γυνή** (νόμιμη σύζυγο).
- Αν η πατρική οικογένεια της γυναίκας είχε οικονομική άνεση, ο πατέρας της ή ο κηδεμόνας της, σε περίπτωση κακομεταχείρισης στην οικογένεια του συζύγου της, είχε το δικαίωμα να διαλύσει το γάμο και να την πάρει πίσω.

- Στον σύζυγο δινόταν προίκα χρηματικό ποσό ή σπίτι, οικιακά σκεύη, ρούχα, κοσμήματα ή χωράφι. Προερχόταν από την περιουσία του πατέρα, όχι όμως από τον πατρικό κλήρο. Τα μετρητά ήταν ένα είδος στήριξης του νέου οίκου και ο σύζυγος τα διαχειριζόταν ή τα παρακρατούσε ως καταπίστευμα για τους γιους του. Αν ο γάμος αποτύχαινε ή η σύζυγος πέθαινε χωρίς να αφήσει παιδιά, ο σύζυγος όφειλε να επιστρέψει στο ακέραιο την προίκα.
- Ο θεσμός λειτουργούσε ως μέσο αποτροπής των διαζυγίων.
- Από κοινωνική άποψη, ο πολιτικός ρόλος της γυναίκας ήταν η παραγωγή αρρένων τέκνων, που θα διασφάλιζαν τη συνέχεια της κληρονομιάς, άρα και την ύπαρξη των οίκων που συγκροτούσαν την πόλη-κράτος.

Στο αττικό κληρονομικό δίκαιο ο νομοθέτης μεταχειρίζεται με σκληρότητα τις χήρες γυναίκες, οι οποίες μετά το θάνατο του συζύγου δεν είχαν κανένα δικαίωμα στην περιουσία του και έπρεπε να εγκαταλείψουν τον συζυγικό οίκο, αν δεν είχαν άρρενα τέκνα (Δημάκης 1994: 323).

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ❖ [122] «Αυτό σημαίνει στον νόμο να συνοικεί κανείς(γάμος): Να κάνει παιδιά με την ξένη και να γράφει τους γιους του στους καταλόγους των Αθηναίων πολιτών και τις κόρες του να δίνει, σαν να ήταν αστές Αθηναίες, σε Αθηναίους πολίτες», Απολλόδωρος(ή Δημοσθένης), Κατά Νεαίρας

❖ *«αυτά μου χαρίζει ο πατέρας μαζί με πολλά άλλα γαμήλια δώρα, ώστε να μπορώ να μιλάω»*, **Ευριπίδη**, Ανδρομάχη στ. 152-153

❖ **Ισαίος**, Περί του Μενεκλέους κλήρου §8, 9
«...Έτσι, την παντρέψαμε με τον Ηλείο τον Σφήττιο. Ο Μενεκλής της επέστρεψε την προίκα της...καθώς επίσης και τον ρουχισμό τον οποίο είχε όταν πήγε σ'εκείνον και όσα ακόμη υπήρχαν από τα χρυσά της κοσμήματα».

❖ **ΛΥΣΙΑΣ**, ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ

[10] *«Εγώ δηλαδή κατ' αρχάς, αν και δε μου απέμεινε μεγάλη περιουσία εξαιτίας των συμφορών και του πατέρα μου και της πόλης, πάντρεψα δύο αδελφές, δίνοντας στην καθεμιά ως προίκα τριάντα μνες»*

Ο Αριστοτέλης χαρακτήρισε την προίκα βαρβαρικό έθιμο, ενώ ο Πλάτωνας στην Πολιτεία είναι πολέμιός της και τη θεωρεί αντιδημοκρατική, γιατί συμβάλλει στην ένωση δύο μεγάλων περιουσιών και στη συγκέντρωση του πλούτου στα χέρια λίγων.

Αριστοτέλη, Πολιτικά

Γυναίκες στην αρχή του καθεστώτος ιδιοκτησίας, «Διότι συμβαίνει άλλοι απ' αυτούς να είναι ιδιοκτήτες υπερβολικά μεγάλης ιδιοκτησίας και άλλη μικρής · γι' αυτό και η γη περιήλθε στην κατοχή λίγων μόνο. Και αυτό συνέβη από κακή ρύθμιση των νόμων · διότι ο νομοθέτης κρίνοντας σωστά, απαγόρευσε την αγορά ή την πώληση της γης που κατείχε ο καθένας · επέτρεψε όμως σ' όσους επιθυμούν να τη μεταβιβάσουν με προίκα ή κληρονομιά · αλλά είτε έτσι είτε αλλιώς μεταβιβαστεί επέρχεται αναγκαστικά το ίδιο αποτέλεσμα.

Κατ' αυτόν τον τρόπο τα δύο πέμπτα ολόκληρης σχεδόν της χώρας ανήκουν στις γυναίκες · διότι και η επίκληροι πολλαπλασιάστηκαν και προίκες μεγάλες δίνονταν · και όμως θα ήταν καλύτερο να μη δίνεται καθόλου ή να δίνεται λίγη ή μέτρια προίκα. Σύμφωνα όμως με τα ισχύοντα εκεί ο πατέρας μπορούσε να παντρέψει με όποιον θέλει την επίκληρο και αν πεθάνει χωρίς να ορίσει με διαθήκη ποιον θα πάρει αυτή ως σύζυγο, ο κληρονόμος του έχει δικαίωμα να την παντρέψει με όποιον θέλει», (II, 9, 14-15)

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

GAIUS NOSTER

Ο ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ ΓΑΙΟΣ

Γάιος: Ρωμαίος νομομαθής του 2ου αιώνα μ.Χ., γνωστός για τις Institutiones (Εισηγήσεις), το εγχειρίδιο Νομικής Επιστήμης που συνέγραψε.

ΤΡΙΜΕΡΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Δίκαιο των προσώπων (ius quod ad personas pertinet)

Δίκαιο των πραγμάτων (ius quod ad res pertinet)

Δίκαιο των αγωγών (ius quod ad actiones pertinet)

ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ

- Καταγραφή σε τάξεις: βάσει της αξίας της περιουσίας του **pater familias**
- Οι κόρες δικαιούνται προίκα από την πατρική περιουσία (έκθεση βρεφών, ιδιαιτέρως των θηλυκών τέκνων, ώστε να μη μειωθεί η περιουσία της οικογένειας)

ΡΩΜΑΪΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

- Μνηστεία (sponsalia): "πρόταση και αμοιβαία υπόσχεση μελλοντικού γάμου".
- Μεσολάβηση προξενητών που αμείβονται με ποσοστό 5% επί της προίικας.
- Κοινωνική συνήθεια, που επισφραγιζόταν με την προσφορά (σιδερένιου) δακτυλιδιού στη μελλονύμφη.

Γάμος (iustae nuptiae):

- Συμβίωση
- Διάρκεια
- Διαρκής συμβίωση: η πρόθεση των συμβιούντων να είναι σύζυγοι (affectio maritalis)

- **Προϋποθέσεις** (iustum matrimonium)
 - Ιδιότητα του πολίτη ή δικαίωμα επιγαμίας της συζύγου (conubium).
 - Συμπλήρωση νόμιμης ηλικίας
 - Συγκατάθεση (auctoritas) εξουσιαστή.
 - Συναίνεση μελλονύμφων.
- **Εμπόδια**
 - Συγγένεια έως γ' βαθμού
 - Ύπαρξη προηγούμενου γάμου που δεν έχει λυθεί με θάνατο ή διαζύγιο (ποινή ατιμίας στο δίγαμο)
 - Καταδίκη γυναίκας για μοιχεία
 - Για τους άνδρες, έως τον 3ο αι. μ.Χ., η στρατιωτική θητεία.

ΕΙΔΗ ΓΑΜΟΥ

- **IN MANU:** η γυναίκα στον οίκο του συζύγου της, η προίκα τμήμα της περιουσίας του συζυγικού οίκου.
- **SUI JURIS:** οι περισσότεροι γάμοι. Η γυναίκα μέλος του πατρικού της οίκου. Η προίκα της σε περίπτωση διαζυγίου ή θανάτου της επιστρεφόταν στον πατέρα της.

Νόμιμος γάμος (iustummatrimonium):

- Υποχρέωση σύστασης προίικας
- Τήρηση πίστης εκ μέρους της γυναίικας, για να θεωρούνται τα τέκνα γνήσια
- Αν ήταν υπεξούσια του πατέρα, παραμένει
- Αν ήταν αυτεξούσια, παραμένει
- Για να αποκτήσει ο σύζυγος εξουσία (**manus**) επί της συζύγου: μεταβίβαση της εξουσίας από τον πατέρα στον σύζυγο με την coemptio & confarreatio
- Η σύζυγος παραμένει στη συζυγική εστία για ένα χρόνο (usus) χωρίς να λείψει για τρεις συνεχείς νύχτες.

Η ΠΡΟΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ

Dos: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που απέβλεπαν στην ανακούφιση των βαρών του γάμου (*onera matrimonii*) και αποτελούσε αντιστάθμισμα του κληρονομικού μεριδίου της γυναίκας στην πατρική περιουσία. Η γυναίκα έχανε τα κληρονομικά δικαιώματα όταν περνούσε στην οικογένεια του συζύγου.

ΗΘΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

Υπαγορευόμενος από τα κοινωνικά ήθη της αρχαιότητας και συνυφασμένος με τον γάμο αλλά και τη ματαιοδοξία των γονέων για το ποιος θα δώσει τη μεγαλύτερη προίκα.

ΝΟΜΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

Νομοθεσία του Ρωμαίου αυτοκράτορα Αυγούστου (*Gaius Iulius Caesar Octavianus Augustus* (63 π.Χ. - 14 μ.Χ.): ορόσημο για το οικογενειακό δίκαιο.

Για την τόνωση των γεννήσεων και την εξυγίανση των πατροπαράδοτων ρωμαϊκών ηθών (*mores maiorum*), εξέδωσε νομοθετήματα που ρύθμιζαν τον γάμο (υποχρεωτικός για όλους τους ενήλικες), την προίκα, τη μοιχεία. Ίσως η κοινωνική υποχρέωση του πατέρα να προικίσει την κόρη του μετατράπηκε σε νομική. Ο νόμος του Αυγούστου έδωσε στην προίκα μια νέα μορφή που αποδείχθηκε μακρόβια.

ΕΙΔΗ ΠΡΟΙΚΑΣ

- ❑ *dos profecticia*: τη δίνει ο εξουσιαστής της γυναίκας
- ❑ *dos adventicia* : προίκα που δίνει τρίτος στον σύζυγο για χάρη της γυναίκας, καθώς και η προίκα που δίνει στο σύζυγό της η ίδια η αυτεξούσια γυναίκα
- ❑ *dos recepticia* : επιστροφή της στον συστήσαντα προικοδότη σε περίπτωση λύσεως του γάμου

ΣΥΣΤΑΣΗ ΠΡΟΙΚΑΣ

- (α) με την κατάρτιση τυπικής δικαιοπραξίας : πανηγυρική παραδοτική δικαιοπραξία (χέρι με χέρι- *dotis datio*) μέσω της οποίας μεταβιβάζεται στον προικολήπτη η κυριότητα των προικίων , με *mancipatio*, *in iure cessio* ή *traditio*
- (β) με πανηγυρική δήλωση του προικοδότη, επαγγελία (*dotis dictio*)
- (γ) με προφορική συμφωνία μεταξύ προικοδότη και προικολήπτη περί μελλοντικής σύστασης προίκα, υπόσχεση (*dotis promissio*) που γινόταν με *επερώτηση*

ΠΑΡΑΦΕΡΝΑ: η πρόσθετη προίκα,
πανωπροίκι, εξώπροικα

οι Ρωμαίες καταρτίζουν κατάλογο
με τα πράγματα που έφερναν στο
σπίτι του συζύγου για προσωπική
χρήση, που παραμένουν στην
κυριότητά τους

- ο σύζυγος υπογράφει τον

κατάλογο

- σε περίπτωση διαζυγίου πρέπει να της τα επιστρέψει
- αν όχι, η σύζυγος μπορεί να τα διεκδικήσει με αγωγή.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΙΚΩΝ

230 π.Χ. Σκανδαλώδες διαζύγιο του *Carvillius Ruga*, εξέχον μέλος της ρωμαϊκής κοινωνίας που απέπεμφε τη γυναίκα του λόγω στειρότητας και δεν της επέστρεψε την προίκα.

Θέσπιση μέτρων για την εξασφάλιση της γυναίκας σχετικά με την επιστροφή των περιουσιακών στοιχείων της προίκας σε περίπτωση διαζυγίου, με:

- Εισαγωγή ρήτρας στο γαμήλιο συμβόλαιο
- Δυνατότητα προσφυγής στο δικαστήριο.

ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΕΙΣ

Δημοκρατικοί χρόνοι: το ύψος των παρακρατήσεων καθόριζε ο δικαστής με βάση την αρχή της επιείκειας.

Στα 100 π.Χ., ένα χωρισμένο ζευγάρι ο *Τιτίνιος* και η *Φαννία* καταλήγουν στα δικαστήρια. Ο *Τιτίνιος* αρνείται να επιστρέψει την προίκα και κατηγορεί τη γυναίκα του για ακόλαστο βίο. Ο δικαστής διατάσσει το σύζυγο να επιστρέψει την προίκα, του αναγνωρίζει όμως το δικαίωμα να παρακρατήσει ένα ορισμένο ποσό λόγω της μοιχείας που διέπραξε η σύζυγος. (*Πλούταρχος, Μάριος, 38*).

Κλασικοί χρόνοι: το ύψος των παρακρατήσεων είναι προκαθορισμένο:

- α) *Retentiones propter liberos* (λόγω τέκνων)
- β) *Retentiones propter impensas* (λόγω δαπανών)
- γ) *Retentiones propter mores* (λόγω ηθών)

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ορισμός του γάμου από τον Ρωμαίο νομικό Μοδεστίνο (3^{ος} αι μ.Χ.): «Γάμος ἐστὶ συνάφεια ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ συγκλήρωσις τοῦ βίου παντὸς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία».

'Nuptiae sunt conjunctio maris et feminae consortium omni vitae, divini et humani juris communicatio'' (Modestin, lib. I. Reg.1.1 Digest de ritu nupt 23,2)

Επικήδειος λόγος Ρωμαίου για τη σύζυγό του, Turia.
«Διαφυλάξαμε με κοινή επιμέλεια την περιουσία των γονέων σου. Δεν ενδιαφερόσουν να αποκτήσεις, μου εμπιστεύτηκες τα πάντα. Μοιράσαμε τους ρόλους: εγώ διαχειριζόμουν την περιουσία σου και εσύ τη δική σου».

Σε κωμωδία του Τίτου Μάκκιου Πλαύτου (195 π.Χ.): ο γερο-Μεγάδωρος που παντρεύτηκε γυναίκα νεώτερη που ο πατέρας αρνήθηκε να προικίσει, παροτρύνει τους συμπολίτες του να πράξουν το ίδιο, γιατί συνεπάγεται απληστία των ανδρών και ανυπακοή των γυναικών. *«Η γυναίκα που δεν έχει προίκα είναι κάτω από την εξουσία του άντρα της. Αυτές που έχουν προίκα φέρνουν στους άντρες τους συμφορές και δυστυχίες».*

Ο Πολύβιος (202-120π.Χ.) περιγράφει την πληρωμή του ποσού της προίκα για τις δύο μεγάλες κόρες του μεγάλου Σκιπίωνα του Αφρικανού, το πρώτο μισό του 2ου αιώνα π.Χ.

« Πριν από το θάνατό του ο Σκιπίωνας ο πρεσβύτερος είχε ορίσει ως προίκα για καθεμιά από τις δύο κόρες του πενήντα τάλαντα, και η χήρα του πλήρωσε το μισό από το ποσό αυτό στους δύο γαμπρούς της την ώρα των γάμων τους, αλλά πέθανε χωρίς να έχει πληρώσει το άλλο μισό. Η εξόφληση του μεγάλου χρέους ήταν λοιπόν, ευθύνη του Σκιπίωνα του νεότερου, που ήταν ανεψιός των δύο αυτών γυναικών.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΙΚΑ

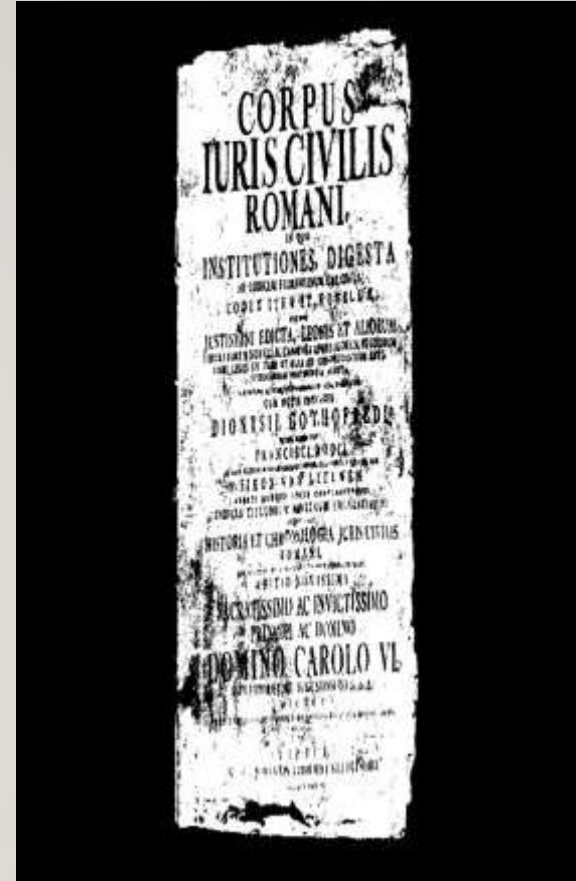
- Οι αυτοκράτορες Σεβήρος και Αντώνιος επέκτειναν την ισχύ του νόμου και στις επαρχίες της αυτοκρατορίας.
- Από τον 2^ο αιώνα μ.Χ. διαδίδεται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου για την προίκα. Αυτή η υποχρεωτική προίκιση των γυναικών ίσχυσε και αργότερα στις ευρωπαϊκές χώρες που δέχτηκαν το ρωμαϊκό δίκαιο.

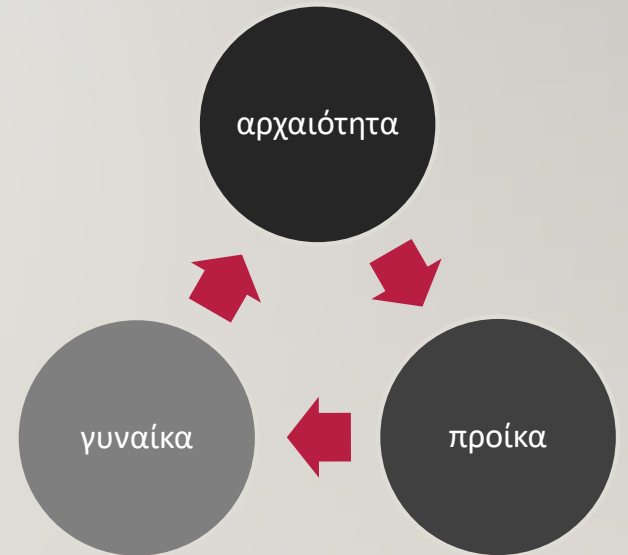

Η κωδικοποίηση του δικαίου από τον **Ιουστινιανό (527-565)**- ψυχή της οποίας υπήρξε ο Τριβωνιανός – ήταν σπουδαίο έργο και το **Corpus Juris Civilis** του αποτέλεσε για αιώνες τη βάση του νομικού συστήματος πολλών ευρωπαϊκών χωρών.

Έγιναν μεταρρυθμίσεις για την αναμόρφωση του θεσμού της προίκας και τον περιορισμό της πατριαρχίας, σε συνάρτηση με τις αντίστοιχες κοινωνικές συνθήκες και την επιρροή του Ελληνισμού και του Χριστιανισμού. Γενική αρχή ήταν το συμφέρον των υπηκόων και την προσήλωση στο πατροπαράδοτο δίκαιο.

- I. Η σύσταση της προίκας γίνεται: α) με άτυπη υπόσχεση (pollicitatio dotis) ή β) με προικώα συμβόλαια (instrumenta dotalia)
- II. Καθιέρωση νομικής υποχρέωσης του πατέρα της γυναίκας, και κατ'εξαίρεση της μητέρας, για σύσταση προίκας
- III. Διαρκούντος του γάμου, ο άνδρας παραμένει μεν κύριος της προίκας, αλλά ευθύνεται γι'αυτή για όση επιμέλεια καταβάλλει και για τις δικές του υποθέσεις (diligentiam quam suis)
- IV. Για την εξασφάλιση της προίκας ο νόμος παρέχει στη γυναίκα σιωπηλή υποθήκη πάνω σε όλη την περιουσία του άνδρα κινητή και ακίνητη
- V. Η απαγόρευση απαλλοτρίωσης των προικίων επεκτείνεται και στα επαρχιακά ακίνητα, εφόσον η διάκριση ιταλικών και επαρχιακών ακινήτων καταργείται από τον Ιουστινιανό
- VI. Απαγόρευση υποθήκευσης των προικίων.

Στο πέρασμα των αιώνων,
ο θεσμός της προίκας
παρέμεινε με τις γυναίκες
να αντιμετωπίζονται ως
μια συναλλαγή,
ταπεινωτική για το φύλο
τους

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΟΥ ΛΥΑΣ ΧΩΡΕΙ ΟΛΑ ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ

ΠΡΟΙΚΑ, ο μεγάλος βραχνάς που πνίγει γονείς και κορίτσια που είναι σέ ώρα γάμου

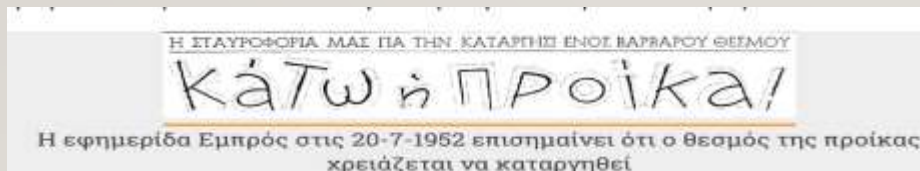
Πρέπει να κατορθώ; Όχι, άπαντοι οι νέοι, διότι ο γάμος πρέπει να γίνεται με κοινή συναίνεση. -Ναι, άπαντοι οι νέες, διότι η προκοπή εξαρτάται τους άνδρες

Η προίκα είναι ένα από τα πιο σημαντικά θέματα που απασχολούν τους γονείς και τα κορίτσια που είναι σέ ώρα γάμου. Η προίκα είναι η περιουσία που οι γονείς δίνουν στην κόρη τους για να την βοηθήσει να ξεκινήσει τη νέα της ζωή. Η προίκα μπορεί να είναι μετρητά, ακίνητα, αυτοκίνητα, κοσμήματα, κ.λπ. Η προίκα είναι ένα θέμα που προκαλεί πολλές φορές τριβές και συγκρούσεις μεταξύ των γονέων και των κοριτσιών. Η προίκα είναι ένα θέμα που πρέπει να αντιμετωπίζεται με ειλικρίνεια και σεβασμό.

ΣΗΜΕΡΑ

- Ο θεσμός είχε προκαλέσει έντονες διαμαρτυρίες: ενάντια στις αρχές περί ίσων δικαιωμάτων των δύο φύλων του Οικογενειακού Δικαίου του Συντάγματος.
- Το 1955, 17 κοινοτάρχες της Στερεάς Ελλάδος υποβάλλουν υπόμνημα στη βασίλισσα Φρειδερίκη ζητώντας την **“κατάργηση του αναχρονιστικού θεσμού της προίκας”**.
- Η κατάργηση του θεσμού έγινε και μόνιμο αίτημα του γυναικείου κινήματος.
- Η επιτροπή Γαζή το 1978 εισηγήθηκε την κατάργησή της μαζί με άλλες αλλαγές στο οικογενειακό δίκαιο, όπως τον θεσμό της οικογενειακής περιουσίας που ίσχυε στον ιταλικό αστικό κώδικα. Στην Ιταλία καταργήθηκε επίσημα το 1975.
- Το 1983 καταργήθηκε οριστικά και **όλα τα προικιά επιστράφηκαν στις γυναίκες**.

Διαδικτυακές πηγές

http://www.ime.gr/chronos/04/gr/economy/property_women.html

<http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/omhros/il09.htm>

<http://www.ekivolos.gr/H%20nomikh%20fysh%20toy%20atomou%20sto%20arxaio%20ellhniko%20dikaio.htm>

<https://slideplayer.gr/slide/12302753/>

http://constantinoskyriakis.blogspot.com/2013/05/blog-post_17.html

<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS152/>

<https://www.jstor.org/stable/639074>

<https://archive.org/details/romanlawofmarria00corb/page/n7/mode/2up?view=theater>

<https://www.gamosguide.eu/articles/gamos-stin-arxaia-athina>

<https://iriniclass.wordpress.com/2011/11/20>

<https://it.linkedin.com/pulse/cera-una-volta-la-dote-nuziale-studio-legale-albini>

<https://www.nytimes.com/1971/12/05/archives/italy-is-reforming-family-laws-to-bar-dowries-child-marriage.html>

Βιβλιογραφία

Δημάκης Π. Δ., *Πρόσωπα και θεσμοί της αρχαίας Ελλάδας*, Αθήνα: Παπαδήμας 1994.

Πετροπούλου, Α. «Οικογενειακοί Θεσμοί». Στο: *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα Ι: από την αρχαιότητα έως και τα μεταβυζαντινά χρόνια. Τομ. Α'.* Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην αρχαία Ελλάδα. Πάτρα 2000.

Cantarella, E. *Οι γυναίκες της αρχαίας Ελλάδας*. Μτφ. Π. Δημάκη. Αθήνα: 1998.

Mosse, C. *Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφ. Α. Στεφανής. Αθήνα: 2002

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ!

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΥΛΩΝΑΡΙΟΥ